

Kemahiran Bertutur Bahasa Melayu oleh Murid Cina: Teori Analisis Kontrastif

Speaking Skills in Malay Language by Chinese Student: Contrastive Analysis Theory

Nor Zulaiqha Rosli, Nur Farakhanna Mohd Rusli*, Norfaizah Abdul Jobar, Norazimah Zakaria

Fakulti Bahasa dan Komunikasi Universiti Pendidikan Sultan Idris,
35900 UPSI Tanjong Malim, Perak Malaysia

Submitted: 16/4/2021. Revised edition: 21/6/2021 Accepted: 21/6/2021. Published online: 28/6/2021

ABSTRACT

The acquisition of Malay as a second language, either verbally or non verbally among the non-Malay students, is still in question. It is observed that the problems of pronunciation is still prevalent among the non-Malay students. Hence, the objectives of this study are twofold; (i) to identify the level of proficiency of the speaking skill of Malay language among Chinese students, and (ii) to analyse the errors made in the speaking skill of Malay language by Chinese students based on contrastive analysis theory. The respondents were 27 Chinese Form 1 students in SMK Ampang Pecah, Kuala Kubu Baharu, Selangor. The initial design of the study was spurred by library research and observation. The instruments used in data collection included notebooks, questionnaire, recorder and texts for speech test. The data were analyzed by contrastive analysis theory by Robert Lado (1957). The findings showed that there were four aspects of pronunciation errors related consonants produced by the respondents. They were (i) sound replacement, (ii) sound addition, (iii) sound abortion, (iv) and grammatical errors. This study also shows that the pronunciation errors were due to the influence of their native language, which is Mandarin language, and the interlingual factors of the respondents that have caused them to be weak in the mastery of Malay language. In terms of implication, this study provides some understanding on the importance of mastering oral speech in Malay language through appropriate grammatical usage and pronunciation, especially among the second language speakers of Malay.

Keywords: Mother tongue language, speaking skill, Chinese students, Malay language, second language

ABSTRAK

Penguasaan bahasa Melayu sebagai bahasa kedua sama ada dalam aspek lisan mahupun bukan lisan masih belum dapat dikuasai secara efektif khususnya dalam kalangan murid bukan Melayu. Dari pemerhatian, kita masih dapati bahawa masalah pertuturan dan sebutan masih berlaku di kalangan pelajar bukan Melayu. Oleh itu, kajian ini mengemukakan dua objektif yang bertujuan (i) mengenal pasti tahap penguasaan kemahiran bertutur bahasa Melayu oleh murid Cina dan (ii) menjelaskan kesilapan sebutan pertuturan bahasa Melayu oleh murid Cina berdasarkan teori analisis kontrastif. Seramai 27 orang murid Cina tingkatan 1 di SMK Ampang Pecah, Kuala Kubu Baharu, Selangor dipilih sebagai responden kajian. Kajian ini menggunakan reka bentuk kajian tinjauan dengan menerapkan dua kaedah pengumpulan data, iaitu kaedah kepustakaan dan

*Correspondence to: Nur Farakhanna Mohd Rusli (email: farakhanna@fbk.upsi.edu.my)

kaedah pemerhatian. Instrumen yang digunakan terdiri daripada buku catatan, borang soal selidik, alat perakam dan tiga petikan teks yang digunakan untuk ujian pertuturan. Data kajian dianalisis dengan menggunakan teori analisis kontranstif yang dikemukakan oleh Robert Lado (1957). Hasil kajian mendapati terdapat empat kesilapan sebutan terhadap bunyi konsonan yang dilakukan responden, iaitu (i) kesilapan penggantian bunyi, (ii) penambahan bunyi, (iii) pengguguran bunyi dan (iv) kesilapan gramatikal. Hasil kajian juga menunjukkan kesilapan yang berlaku berpunca daripada pengaruh bahasa ibunda responden, iaitu bahasa Mandarin dan disebabkan oleh faktor interlingual responden yang mempunyai tahap penguasaan Bahasa Melayu yang lemah. Dari segi implikasi, kajian ini diharap dapat memberi pemahaman tentang kepentingan penguasaan ujaran lisan bahasa Melayu secara fasih dan gramatis, terutama dalam kalangan penutur bahasa kedua.

Kata kunci: Pengaruh bahasa ibunda, kemahiran bertutur, murid Cina, bahasa Melayu, bahasa kedua

PENGENALAN

Amalan dasar pecah dan perintah yang dilaksanakan oleh kerajaan British telah menyebabkan sistem pendidikan khususnya bangsa Cina terikut-ikut dengan sistem pendidikan di negara asal mereka China. Amalan ini telah menyebabkan bangsa Cina menyokong reformasi kebudayaan yang berlaku di China pada tahun 1920 dengan menjadikan bahasa Mandarin sebagai bahasa pengantar di sekolah-sekolah Cina pada masa tersebut (Asmah Omar, 1993). Kesan pemerintahan British pada masa lalu telah meninggalkan kesan yang mendalam terhadap penubuhan sekolah-sekolah jenis kebangsaan Cina (SJKC) yang masih kekal menjadikan bahasa Mandarin sebagai bahasa pengantar, manakala bahasa Melayu dan bahasa Inggeris diajar sebagai salah satu subjek sahaja (Lee Kam Hing dan Tan Chee-Beng, 2000).

Menurut Chong Peng Hwa, Toh Ling Ling dan Maisarah Noorezam (2016), pembelajaran bahasa Mandarin bermula dengan pengenalan terhadap sistem perumian yang diperkenalkan di China sejak tahun 1958, iaitu Hany PinYin. “Hanyu” ialah bahasa Han (Mandarin) manakala “Pin” ialah ejaan dan “Yin” ialah bunyi. Dalam erti kata lain, Hany PinYin ialah sistem perumian ejaan bagi karakter (Hanzi), iaitu tulisan bahasa Mandarin. Terdapat lebih kurang 405 suku kata dalam Hany PinYin dan dapat membentuk lebih kurang 1200 unit bunyi suku kata. Berbeza dengan sistem fonologi bahasa Melayu, pembentukan suku kata terdiri daripada vokal, konsonan dan diftong. Tambahnya lagi, sebahagian besar konsonan dalam bahasa Mandarin adalah sama dengan konsonan yang terdapat dalam bahasa Melayu. Hanya bahasa Mandarin mempunyai beberapa konsonan tambahan yang tidak terdapat dalam bahasa Melayu, iaitu zh, ch, sh dan q. Perbezaan ini telah menjadi cabaran utama pembelajaran bahasa Melayu oleh murid Cina.

Jika dilihat daripada konteks sosial, situasi yang berlaku ini sedikit sebanyak telah menimbulkan jurang bahasa antara suku kaum yang terdapat di Malaysia. Tambahan pula, bangsa Cina merupakan antara suku kaum dengan jumlah bilangan penutur yang ramai di Malaysia selain penutur berbangsa India. Jurang perbezaan bahasa ini akan menyebabkan perpaduan antara suku kaum di Malaysia tidak dapat dicapai secara holistik. Bagi menyatukan semua suku kaum ini, maka satu bahasa perantara diperlukan untuk memudahkan komunikasi bertujuan mengelakkan kesalahfahaman antara setiap suku kaum yang ada di Malaysia. Sehubungan dengan itu, Perlembagaan Persekutuan Perkara 152 jelas menyatakan bahawa bahasa Melayu telah termaktub

sebagai bahasa kebangsaan atau bahasa rasmi negara. Atas dasar ini, maka bahasa Melayu mempunyai fungsi yang sangat penting sebagai medium untuk menyatupadukan seluruh rakyat di Malaysia (Rosdi Hameed, 2014).

Sejak pelaksanaan Dasar Bahasa Kebangsaan pada tahun 1970-an, bahasa Melayu sebagai bahasa rasmi negara perlu dikuasai oleh setiap golongan masyarakat. Dalam konteks pendidikan, bahasa Melayu telah dijadikan sebagai bahasa pengantar di setiap sekolah. Penguasaan bahasa Melayu bertujuan memenuhi hasrat Falsafah Pendidikan Kebangsaan (FPK), iaitu melahirkan pelajar yang lengkap dari aspek jasmani, emosi, rohani dan intelek (JERI). Bagi merealisasikan hasrat tersebut, maka kurikulum pendidikan bahasa Melayu telah diubah daripada Kurikulum Berasaskan Sekolah Rendah/Menengah (KBSM/KBSR) kepada Kurikulum Standard Sekolah Menengah/ Rendah (KSSM/KSSR). Kurikulum yang ditambah baik ini lebih mementingkan penguasaan kemahiran pelajar.

Jika diteliti, matlamat utama KSSM dalam mata pelajaran bahasa Melayu ialah mengutamakan pelajar dalam keterampilan berbahasa dan komunikasi bagi memenuhi keperluan dalam urusan harian, perhubungan sosial dan pemerolehan ilmu. Kurikulum bahasa Melayu juga telah menetapkan satu ujian untuk menilai dan menguji kemahiran berbahasa yang digunakan oleh pelajar (Dokumen Standard Kurikulum dan Pentaksiran, 2016). Antara kemahiran yang diuji ialah kemahiran bertutur. Kemahiran ini dilaksanakan untuk melihat keupayaan pelajar menyampaikan maklumat dengan menggunakan sebutan, tatabahasa dan intonasi yang betul. Jika kemahiran ini tidak dikuasai, maka ia akan memberi kesan kepada kemahiran-kemahiran bahasa yang lain seperti kemahiran menulis dan membaca.

PENYATAAN MASALAH

Kesan zaman penjajahan telah menyebabkan sistem pendidikan di Malaysia dibahagikan kepada empat aliran yang menggunakan bahasa ibunda masing-masing dalam sesi pengajaran dan pembelajaran di sekolah. Setelah bahasa Melayu diwartakan sebagai bahasa rasmi negara, penggunaan bahasa Melayu telah diwajibkan di semua peringkat persekolahan. Pembelajaran bahasa Melayu menjadi penting kepada murid-murid setelah Kementerian Pelajaran Malaysia (KPM) menyeragamkan pelaksanaan dasar pendidikan bahasa. Melalui dasar ini, maka bahasa pengantar peperiksaan adalah menggunakan bahasa Melayu (Nor Ain Azman dan Nur Farakhanna Mohd Rusli, 2020). Keadaan ini secara tidak langsung telah memberi kesan kepada penguasaan setiap kemahiran yang ada dalam bahasa Melayu, khususnya dalam kalangan murid bahasa kedua sama ada dari segi kemahiran bertutur, kemahiran membaca mahupun kemahiran menulis. Apabila bahasa Melayu dijadikan sebagai bahasa pengantar dan bahasa rasmi dalam pendidikan formal, kebanyakan murid bahasa kedua mengalami kesukaran untuk menguasai setiap kemahiran yang dikemukakan walaupun telah bertahun-tahun belajar bahasa Melayu di sekolah dalam mata pelajaran bahasa Melayu.

Oleh sebab kajian ini berfokus kepada kemahiran bertutur murid bahasa kedua, iaitu murid Cina, maka aspek sebutan akan dibincangkan dengan lebih mendalam. Aspek sebutan memainkan

peranan penting untuk menguasai bahasa Melayu sebagai bahasa kedua. Seperti yang dijelaskan oleh Chee Hwa Ooi dan Vijaya Letchumi Subramaniam (2017), pengaruh bahasa pertama akan menyebabkan murid bahasa kedua terbawa-bawa struktur sistem bahasa pertama mereka ke dalam pembelajaran bahasa kedua, termasuklah dari segi pertuturan dan penulisan. Keadaan ini sedikit sebanyak merupakan antara faktor yang menyumbang kepada kelemahan penguasaan bahasa Melayu oleh murid-murid bahasa kedua.

Menurut Nora'azian Nahar dan Fadzilah Abd. Rahman (2018), kesilapan seperti penggantian, penyalipan dan pengguguran vokal serta konsonan sering berlaku apabila murid Cina bertutur kerana terdapat perbezaan ketara antara sistem fonologi bahasa Melayu dan bahasa Mandarin. Sebagai contoh, hasil kajiannya menunjukkan murid Cina sukar menyebut fonem /r/, /b/ dan /d/. Kesukaran tersebut menyebabkan murid mengubah cara sebutan dengan menggantikan fonem /r/ misalnya dengan fonem /l/ seperti perkataan '*lori*' disebut '*loli*'. Dalam hal ini, sistem fonologi bahasa pertuturan seharian telah sehati dalam diri dan menyebabkan alat artikulasi sudah terbiasa dengan sebutan fonem-fonem dalam bahasa ibunda sekali gus menyebabkan kesilapan berlaku dalam pertuturan. Bagi Norzahwarthy Kadir (2006), jika fonem-fonem yang diujarkan tidak terdapat dalam sistem fonologi bahasa ibunda penutur, maka kesukaran sebutan suatu fonem memang akan berlaku.

Keadaan ini turut dijelaskan oleh Chong Peng Hwa, Toh Ling Ling dan Maisarah Noorezam (2016) yang menjelaskan bahawa terdapat perbezaan antara sistem sebutan bahasa Mandarin dengan bahasa Melayu walaupun kedua-dua bahasa mempunyai konsonan yang sama. Sebagai contoh, konsonan letupan dua bibir bersuara /b/ dalam bahasa Melayu dibunyikan sebagai [b] dan konsonan letupan gigi-gusi bersuara /d/ dibunyikan [d]. Namun, dalam bahasa Mandarin, sebutan bagi konsonan /b/ diujarkan sebagai bunyi konsonan letupan dua bibir tak bersuara [p] dan konsonan /d/ diujarkan sebagai bunyi konsonan letupan gigi-gusi tak bersuara [t].

PERSOALAN KAJIAN

Kajian ini dilaksanakan untuk menjelaskan persoalan apakah hubung kait antara kemahiran bertutur murid Cina berdasarkan teori analisis kontrasitif.

OBJEKTIF KAJIAN

Secara umumnya, objektif kajian ini adalah untuk:

- 1) Menenal pasti tahap penguasaan kemahiran bertutur bahasa Melayu oleh murid Cina.
- 2) Menjelaskan kesalahan sebutan pertuturan bahasa Melayu oleh murid Cina berdasarkan teori analisis kontrasitif.

KAJIAN LITERATUR

Kajian tentang penggunaan bahasa kedua telah banyak dilakukan pengkaji sebelum ini termasuklah penutur bahasa kedua seperti seperti murid Cina dan India bahkan pelajar-pelajar antarabangsa yang menuntut di institusi pengajian tinggi. Keadaan ini menunjukkan penguasaan bahasa kedua, iaitu bahasa Melayu dalam kalangan penutur masih wajar untuk diketengahkan dengan menggunakan pelbagai jenis pendekatan dalam bidang pendidikan bahkan dalam bidang linguistik. Kajian Chew Fong Peng (2016) yang melakukan ujian kolerasi Pearson terhadap murid Cina sekolah rendah mendapati murid-murid Cina lebih selesa bertutur dengan menggunakan bahasa ibunda manakala bahasa Melayu dianggap sekadar bahasa perhubungan yang digunakan secara santai. Keadaan ini secara tidak langsung mengundang masalah sebutan dan ejaan bahasa Melayu oleh murid Cina seperti sukar membunyikan konsonan m, n, l, r dan konsonan gabungan sy, ny dan ng.

Kajian oleh Zeckqualine Melai dan Dayang Nurlisa Abang Zainal Abidin (2020) berkaitan penguasaan bahasa Melayu sebagai bahasa kedua dalam kalangan penutur asing turut menunjukkan permasalahan penguasaan terhadap tatabahasa bahasa Melayu. Menurut pengkaji, jenis kesalahan paling tinggi dilakukan informan adalah kesalahan ortografi atau ejaan, iaitu sebanyak 76%. Antara kesalahan yang dilakukan ialah penambahan huruf dengan huruf lain, penambahan huruf dalam perkataan dan pengguguran huruf dalam perkataan. Kedua-dua pengkaji menjelaskan kesalahan ini berlaku disebabkan pengaruh bahasa ibunda dalam penggunaan bahasa Melayu sebagai bahasa kedua.

Seterusnya, kajian Nora'Azian Nahar (2020) berkaitan Penguasaan kemahiran membaca dan menulis bahasa Melayu dalam kalangan murid bukan penutur natif di sekolah jenis kebangsaan menjelaskan sebanyak 39.6% murid sekolah gagal bertutur menggunakan bahasa Melayu dengan lancar. Tambah pengkaji, ketidaklancaran kemahiran membaca ini merupakan punca kemerosotan pencapaian akademik dalam kalangan murid bukan penutur natif di sekolah jenis kebangsaan. Bagi Abdul Rasid Jamian (2011), keadaan seperti ini adalah disebabkan kerana murid Cina cenderung meninggalkan perkataan yang tidak diketahui maknanya atau gagal membunyikannya. Sehubungan dengan itu, beliau berpendapat bahawa kajian tentang penguasaan membaca atau bertutur perlu diberi perhatian untuk meningkatkan tahap kedua-dua kemahiran tersebut dalam bahasa Melayu.

Selain itu, kajian Nora'azian dan Fadzilah Abd. Rahman (2018) menunjukkan tahap penguasaan kemahiran bertutur bahasa Melayu dalam kalangan murid bukan penutur natif berada pada tahap yang lemah. Hal ini kerana informan lebih selesa menggunakan bahasa ibunda masing-masing ketika berkomunikasi. Pengaruh bahasa ibunda ini menyebabkan murid mengalami masalah sebutan. Sebagai contoh, murid Cina sukar menyebut fonem /r/ dan /b/, dan menggantikannya dengan fonem /l/ dan /d/, manakala murid India pula menggantikan fonem /h/ dan /ə/ kepada hentian glotis [ʔ] dan /a/. Bagi Chee Hwa Oü dan Vijaya Letchumi Subramaniam (2016) dalam kajiannya Tahap motivasi murid dalam pembelajaran bahasa Melayu sebagai bahasa kedua yang menggunakan teori interaksi oleh Halliday, pengkaji berpendapat minat, sikap dan persekitaran merupakan pengaruh paling penting dalam membantu perkembangan proses pembelajaran bahasa kedua. Oleh sebab murid bahasa kedua tinggal di persekitaran yang kurang mendesak, maka sikap dan minat terhadap pembelajaran bahasa Melayu adalah kurang.

Berdasarkan kajian-kajian yang telah dilakukan, kesukaran pertuturan dalam bahasa Melayu adalah disebabkan perbezaan sebutan dalam bahasa ibunda dalam kalangan penutur bahasa kedua. Setiap sistem bahasa mempunyai peraturan kebahasaan tersendiri. Jika pengaruh bahasa ibunda sangat kuat dalam diri, maka murid cenderung terbawa-bawa peraturan dalam sistem bahasa pertama mereka ke dalam pembelajaran bahasa kedua. Rentetan daripada permasalahan tersebut, maka kajian ini dilakukan untuk mengetengahkan kepentingan mempelajari bahasa kedua dengan betul oleh murid bukan penutur natif dan mengaitkannya dengan analisis teori kontrasitif. Malahan juga, kajian ini akan membuat perincian sebutan yang betul berdasarkan transkripsi fonetik bagi mengenal pasti kesalahan pertuturan dengan lebih jelas berdasarkan simbol-simbol fonetik yang terdapat dalam IPA (*International Phonetic Alphabets*).

METODOLOGI KAJIAN

Kajian ini merupakan kajian tinjauan yang menerapkan kaedah kuantitatif dan kualitatif. Kajian tinjauan merupakan suatu kajian lapangan dilakukan dengan penyelidik turun ke lapangan atau pergi ke lokasi kajian untuk bertemu dengan responden kajian. Reka bentuk ini membolehkan penyelidik mendapatkan kefahaman perkataan mengenai perlakuan masyarakat berdasarkan perbualan, pengucapan dan pemerhatian terhadap responden kajian (Ghazali Darusalam dan Sufean Hussin, 2018). Seterusnya, kaedah kuantitatif digunakan dalam kajian ini adalah untuk mengenal pasti kekerapan kesilapan pertuturan yang dilakukan oleh responden. Jumlah kekerapan yang telah dikenal pasti akan dikemukakan dalam bentuk rajah bagi memudahkan pemahaman terhadap jumlah peratusan jenis-jenis kesilapan yang dilakukan oleh murid.

Kaedah kualitatif pula digunakan untuk menjelaskan kesilapan yang dilakukan responden secara empirikal dan deskriptif dengan menggunakan teori analisis kontrasitif (Robert Lado, 1957). Teori analisis kontrasitif digunakan dalam kajian ini untuk menjelaskan perbandingan struktur dua bahasa secara sistematik bertujuan melihat persamaan atau perbezaan yang terdapat antara bahasa-bahasa yang dibandingkan, iaitu bahasa sasaran dan bahasa ibunda (Zeckqualine Melai dan Dayang Nurlisa Abang Zainal Abidin, 2020). Seperti yang dijelaskan oleh Nurul Adza Ahamad, Nur Farakhanna Mohd Rusli dan Norfaizah Abdul Jobar (2020), kaedah kualitatif memainkan peranan dalam menjelaskan sebab suatu fenomena berlaku secara empirikal berdasarkan aplikasi teori yang diterapkan dalam suatu penyelidikan.

Bagi pengumpulan data, terdapat dua kaedah telah diterapkan, iaitu kaedah kepustakaan dan kaedah pemerhatian. Kaedah kepustakaan digunakan dengan merujuk sumber bertulis seperti buku-buku akademik, jurnal, disertasi dan sebagainya bertujuan mencari kelompangan dan membina objektif dan persoalan kajian serta sebagai tambahan terhadap sebarang maklumat yang berkaitan dengan kajian. Kaedah pemerhatian pula dijalankan di Sekolah Menengah Kebangsaan Ampang Pecah, Kuala Kubu Baharu, Selangor selama dua bulan, iaitu sepanjang tempoh pengkaji menjalani latihan mengajar sebagai guru pelatih. Kaedah ini membantu mendapatkan data secara langsung daripada responden selain peranan pengkaji sebagai guru mata pelajaran bahasa Melayu bagi mmurid-murid yang dipilih sebagai responden kajian.

Seramai 27 orang murid tingkatan 1 berbangsa Cina telah dipilih sebagai responden kajian, iaitu 16 orang murid perempuan dan 11 orang murid lelaki. Semua responden merupakan murid daripada sebuah kelas yang sama. Hal ini sejajar dengan matlamat kajian yang bertujuan menganalisis kemahiran bertutur murid bahasa kedua yang berfokus kepada murid berbangsa Cina. Seterusnya, terdapat empat instrumen yang digunakan, iaitu buku catatan, borang soal selidik, alat perakam dan petikan teks. Buku catatan digunakan untuk mencatat maklumat yang berkaitan dengan kajian seperti nota-nota bertulis yang diperoleh daripada tesis, jurnal serta buku-buku akademik. Selain itu, buku catatan juga digunakan untuk mencatat ujaran informan sebagai sokongan sekiranya data yang direkod melalui alat perakam bermasalah seperti ujaran informan tidak dituturkan dengan jelas yang boleh menjejaskan pengumpulan data bagi tujuan analisis.

Borang soal selidik pula digunakan untuk mendapatkan maklumat berkaitan demografi responden. Di dalam borang soal selidik, soalan-soalan seperti jantina, jenis sekolah yang dihadiri semasa sekolah rendah, jenis bahasa yang digunakan semasa berkomunikasi dikemukakan untuk mendapatkan maklum balas daripada responden. Setiap maklum balas yang diberi akan digunakan untuk dikaitkan dengan teori analisis kontrastif untuk menjelaskan tahap penguasaan bahasa Melayu sebagai bahasa kedua dalam pertuturan responden. Hasil maklumat berkaitan demografi responden ditunjukkan dalam bab analisis dan perbincangan.

Seterusnya, alat perakam digunakan untuk merakam pertuturan yang diujarkan oleh responden sekali gus membolehkan rakaman audio dimainkan berulang kali untuk penganalisan data. Bagi kajian ini, alat perakam yang digunakan ialah telefon bimbit memandangkan ia mudah untuk dibawa dan diakses, selain dapat digunakan untuk merekod ujaran informan untuk dianalisis. Ujaran yang dirakam ditranskripsikan dalam transkripsi fonetik bertujuan menunjukkan cara sebutan sebenar yang diujar responden. Selain itu, terdapat tiga petikan teks disediakan untuk ujian bertutur. Responden diminta membaca salah satu petikan dan setiap kejanggaran bunyi dalam pertuturan akan dirakam serta dicatat untuk mengenal pasti jenis-jenis kesilapan sebutan yang diujarkan.

Sumber petikan teks bagi kajian ini ialah (i) *Utusan Online*, 21 Mac 2016, dan (ii) *'Longgokan Sampah Masalah yang Tiada Noktah' oleh Amlir Ayat, Dewan Masyarakat, November, 2011*. Kedua-dua petikan dipilih secara rawak kerana kedua-duanya menggunakan bahasa yang baik dan mudah dibaca oleh responden selain kandungannya yang mudah difahami. Petikan juga tidak terlalu panjang memandangkan responden perlu membaca petikan tersebut. Hal ini bagi mengelakkan responden berasa letih membaca petikan yang panjang yang boleh menjelaskan pengumpulan data. Pada masa yang sama, kedua-dua petikan dapat memberikan kesedaran sivik berkaitan isu alam sekitar. Oleh sebab itu, kedua-dua petikan dipilih sebagai instrumen kajian.

Data yang diperoleh daripada ujaran responden akan dianalisis dengan menggunakan teori analisis kontrastif. Teori ini menumpukan kepada aspek perbandingan secara sistematik ciri-ciri linguistik tertentu ke atas dua bahasa atau lebih dengan untuk melihat perbezaan dan persamaan antara kedua-duanya. Dalam kajian ini, teori analisis kontrastif diterapkan kerana teori ini dapat menjelaskan pengaruh bahasa ibunda dalam pertuturan murid Cina. Hal ini demikian kerana, teori analisis kontrastif dapat mengemukakan perbandingan ciri-ciri linguistik antara satu atau lebih bahasa untuk menjelaskan pengaruh bahasa ibunda dalam kemahiran bertutur murid Cina yang menyebabkan kelemahan penguasaan pertuturan dalam bahasa Melayu.

ANALISIS DAN DAPATAN KAJIAN

Perbincangan dalam bab terbahagi kepada tiga, iaitu (i) demografi responden, (ii) mengenal pasti tahap penguasaan kemahiran bertutur bahasa Melayu oleh murid Cina berdasarkan kekerapan jenis-jenis kesalahan sebutan pertuturan oleh murid Cina, dan (iii) menjelaskan kesalahan sebutan pertuturan bahasa Melayu oleh murid Cina berdasarkan teori analisis kontrastif. Perbincangan tentangnya akan dijelaskan satu persatu mengikut objektif yang dinyatakan supaya analisis lebih mudah difahami.

Demografi Responden

Jadual 1 Jantina Responden

Jantina	Bilangan (Orang)
Perempuan	15
Lelaki	12
Jumlah	27

Berdasarkan Jadual 1, kajian ini melibatkan 27 responden yang terdiri daripada 15 orang murid perempuan dan 12 orang murid lelaki.

Jadual 2 Tahap Pendidikan Awal Responden (Sekolah Rendah)

Jenis sekolah	Bilangan (Orang)
Sekolah Kebangsaan (SK)	0
Sekolah Jenis Kebangsaan (SJK)	27

Jadual 2 menunjukkan tahap pendidikan awal responden, iaitu sama ada responden menerima tahap pendidikan awal di Sekolah Kebangsaan (SK) ataupun di Sekolah Jenis Kebangsaan (SJK). Berdasarkan soal selidik yang dijalankan, semua responden menerima tahap pendidikan di Sekolah Jenis Kebangsaan (SJK). Berdasarkan pemerhatian, didapati bahawa kawasan kajian merupakan kawasan yang mempunyai banyak SJK sama ada Cina atau Tamil. Oleh itu, responden memilih untuk mendapat pendidikan awal di sekolah yang menggunakan bahasa ibundanya sebagai bahasa pengantar.

Objektif 1: Mengenal pasti tahap penguasaan kemahiran bertutur bahasa Melayu oleh murid Cina berdasarkan kekerapan jenis-jenis kesalahan sebutan pertuturan oleh murid Cina

Bagi menjawab objektif pertama, tiga petikan teks digunakan untuk mengenal pasti kekerapan jenis-jenis kesilapan sebutan oleh responden. Terdapat empat kesilapan sebutan yang dilakukan, iaitu (i) kesilapan penggantian bunyi konsonan dan vokal dalam perkataan, (ii) penambahan bunyi konsonan dan vokal dalam perkataan, (iii) pengguguran bunyi dalam perkataan, dan (iv) kesilapan gramatikal. Rajah-rajah berikut menunjukkan petikan teks yang dibaca oleh responden serta jumlah kekerapan kesilapan sebutan mengikut jenis-jenisnya:

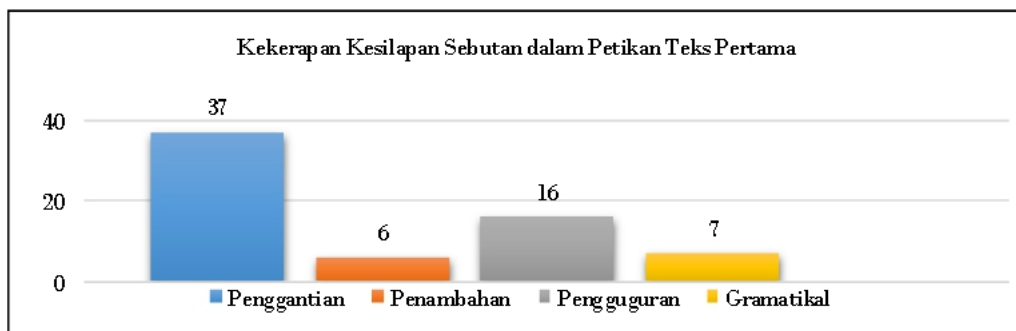
Fenomena banjir dan hakisan tanah sering menghantui kita dan ketika itulah kita sedar ada yang tidak kena dengan alam ini. Saban tahun malah semakin kerap dunia kita dilanda malapetaka yang memusnahkan alam sekitar. Tragedi yang berlaku mengejutkan kita dan membuka mata tetapi tidak minda serta hati kita. Mudah kata, kerosakkan alam sebahagian besarnya berpunca daripada kegiatan manusia yang tidak terkawal dan tidak memperdulikan akan kesannya kepada kehidupan lain.

Penerokaan kawasan hutan secara berleluasa untuk tujuan pembangunan dan pertanian akhirnya memberi kesan yang negatif kepada masyarakat dan negara yang terpaksa mengeluarkan belanja besar baik membaik pulih kerosakan akibat bencana tersebut. Biarpun ada berpendapat bahawa pembukaan kawasan hutan dan aktiviti pembalakan bukanlah penyebab utama kejadian banjir, namun kesan dan akibat yang berlaku menunjukkan sebaliknya.

Rata-rata masyarakat dan pertubuhan bukan kerajaan (NGO) serta agensi yang terlibat mulai menuding jari menyalahkan pihak yang sepatutnya bertanggungjawab terhadap kejadian seperti pembalakan haram dan pembukaan kawasan hijau secara berleluasa. Antara agensi yang mendapat perhatian utama adalah Jabatan Perhutanan Semenanjung Malaysia (JPSM) yang sememangnya tugas mereka untuk mengurus, memelihara dan memulihara khazanah negara tersebut. Impak negatif akibat pembalakan turut diakui oleh Ketua Pengarah JPSM, Datuk Seri Dr. Abd. Rahman Abd. Rahim sekiranya aktiviti yang dijalankan tanpa mengikut peraturan yang telah ditetapkan. Justeru katanya, kejadian seperti banjir lumpur, tanah runtuh pemanasan global mahupun setempat sememangnya boleh berlaku apabila kawasan hutan tiada lagi. Beliau menyatakan bahawa ini adalah impak yang akan diterima sekiranya pembalakan dan pembukaan kawasan hutan dilakukan secara berleluasa, tanpa kawalan dan tidak mengikut peraturan biarpun secara halal (permit).

(Sumber: Utusan Online, 21 Mac 2016)

Rajah 1 Petikan Teks Pertama

Rajah 2 Kekerapan Kesilapan Sebutan dalam Petikan Teks Pertama

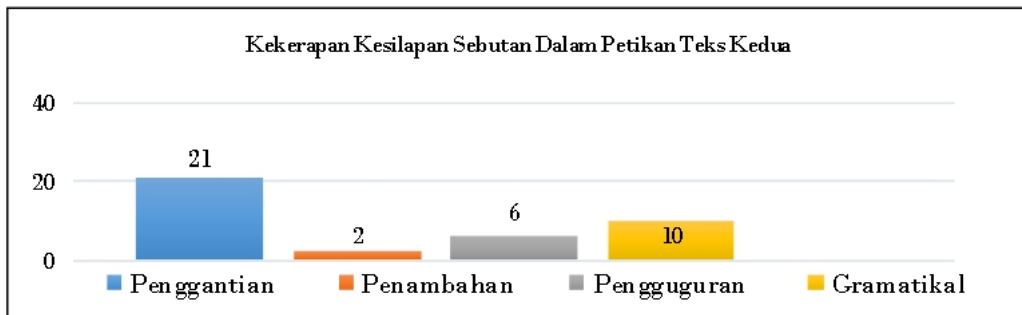
Berdasarkan Rajah 2, kesilapan paling tinggi dilakukan responden ketika membaca petikan teks pertama ialah kesilapan jenis penggantian bunyi, iaitu sebanyak 37%, diikuti kesilapan jenis pengguguran bunyi, iaitu sebanyak 16%, seterusnya kesilapan jenis gramatikal sebanyak 7%, dan akhir sekali kesilapan penambahan bunyi sebanyak 6%.

Secara purata, setiap rakyat Malaysia membuang dua kilogram sampah sehari. Kira-kira 45 peratus daripada sampah tersebut ialah sisa makanan, 25 peratus plastik dan 30 peratus bahan-bahan lain. Hal ini demikian, bererti hampir setengah daripada jumlah sampah di negara kita terdiri daripada sisa makanan. Keadaan ini disebabkan oleh sikap kebanyakan rakyat Malaysia yang suka membeli makanan mengikut nafsu, bukan mengikut keperluan. Sampah terhasil apabila isi rumah membuang apa-apa yang tidak perlukan oleh mereka. Apabila sistem kutipan sampah tidak sempurna, sampah mula bertimbun di tempat sendiri.

Terdapat orang ramai yang gagal menguruskan sampah mereka dan tidak melupuskannya mengikut cara yang betul, sehingga menyebabkan berlakunya longgokan sampah. Selain itu, amalan penggunaan pinggan mangkuk dan bungkus pakai buang seperti polisterina dan beg plastik yang semakin berleluasa pada masa ini turut menjadi penyumbang kepada longgokan sampah sarap. Oleh itu, kerajaan seharusnya menguatkuasakan larangan penggunaan polisterina dan beg plastik kerana penguraiannya memakan masa yang sangat lama. Selain itu, terdapat juga sesetengah barangan dibungkus secara berlebihan untuk menarik minat pengguna. Namun demikian, tanpa disedari bahan pembungkusan barangan yang dibuang begitu sahaja boleh menyebabkan timbunan sampah semakin bertambah. Masalah tersebut menjadi semakin serius apabila terdapat pihak yang dipertanggungjawab untuk mengutip dan melupuskan sampah tidak menjalankan tugas secara berkesan.

(Dipetik dan diubah suai daripada ‘Longgokan Sampah Masalah yang Tiada Noktah’ oleh Amlir Ayat, Dewan Masyarakat, November, 2011)

Rajah 3 Petikan Teks Kedua

Rajah 4 Kekerapan Kesilapan Sebutan dalam Petikan Teks Kedua

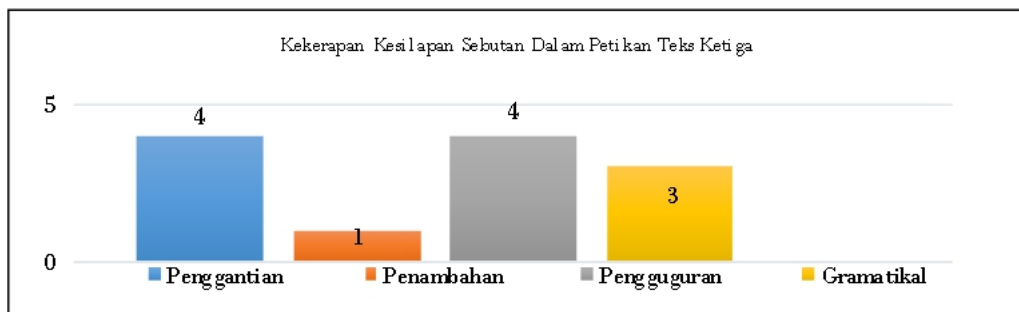
Berdasarkan Rajah 4, kesilapan paling tinggi dilakukan responden ketika membaca petikan dua ialah kesilapan jenis penggantian bunyi, iaitu sebanyak 21%, diikuti oleh kesilapan gramatikal sebanyak 10%, kemudian kesilapan jenis pengguguran bunyi sebanyak 6% dan akhir sekali kesalahan penambahan bunyi sebanyak 2%.

Baru-baru ini, sebuah akhbar melaporkan bahawa sikap pembaziran dalam kalangan rakyat Malaysia semakin menjadi-jadi khususnya semasa musim perayaan. Masyarakat kita yang gemar membeli barangan baharu dan membuang barangan lama menjadikan masalah longgokan sampah tiada penyelesaiannya. Perkara ini tidak akan berlaku jika amalan kitar semula dilaksanakan dalam kalangan rakyat. Malangnya, amalan kitar semula di negara kita kurang mendapat sambutan. Keadaan ini diburukkan lagi apabila tempat pengumpulan bahan kitar semula yang ada di seluruh negara tidak mencukupi. Seharusnya, tong kitar semula disediakan di banyak tempat dan ada pihak yang bertanggungjawab untuk menguruskannya secara berkesan.

Di samping itu, sikap masyarakat yang tidak ada kesedaran akan pentingnya menjaga alam sekitar dengan membuang bahan buangan domestik sewenang-wenangnya turut menyebabkan masalah longgokan sampah yang tidak terkawal. Contohnya, penggunaan lampin pakai buang yang menjadi gaya hidup masyarakat moden pada hari ini telah menambahkan lagi masalah longgokan sampah. Seharusnya, penggunaan lampin bayi jenis kain yang boleh dicuci menjadi pilihan kerana lampin pakai buang amat sukar untuk dilupuskan. Sehubungan dengan itu, masyarakat perlu segera beralih kepada penggunaan bahan mesra alam. Dalam hal ini, pendidikan memainkan peranan utama untuk melahirkan masyarakat pengguna yang bijak demi kesejahteraan hidup manusia.

(Dipetik dan diubah suai daripada ‘Longgokan Sampah Masalah Yang Tiada Noktah’ oleh Amlir Ayat, Dewan Masyarakat, November, 2011)

Rajah 5 Petikan Teks Ketiga

Rajah 6 Kekerapan Kesilapan Sebutan dalam Petikan Teks Ketiga

Berdasarkan Rajah 6, kesilapan paling tinggi dilakukan responden ketika membaca petikan tiga ialah kesilapan jenis penggantian dan pengguguran bunyi dengan masing-masing mencatat 4% kesalahan, diikuti oleh kesilapan jenis gramatikal sebanyak 3% dan akhir sekali kesilapan jenis penambahan bunyi dengan jumlah 1%.

Objektif 2: Menjelaskan kesalahan sebutan pertuturan bahasa Melayu oleh murid Cina berdasarkan teori analisis kontrastif

Perbincangan seterusnya akan menjelaskan objektif 2, iaitu kesalahan sebutan bahasa Melayu murid Cina dengan menggunakan teori analisis kontrastif berdasarkan keempat-empat jenis kesilapan pertuturan yang dikenal pasti.

A. Penggantian Bunyi

Kesilapan penggantian bunyi merupakan jenis kesilapan paling tinggi dilakukan responden ketika bertutur, iaitu ketika membaca petikan teks yang telah disediakan. Penggantian merujuk kepada proses fonologi yang menggantikan suatu fonem dengan fonem lain sama ada penggantian dari segi vokal, mahupun penggantian dari segi konsonan. Hasil kajian menunjukkan murid Cina cenderung menggantikan fonem /r/, /z/ dan /p/ apabila terdapat perkataan-perkataan yang mengandungi fonem-fonem tersebut dalam petikan teks seperti yang dinyatakan dalam jadual berikut:

Jadual 3 Kesilapan Penggantian Bunyi Konsonan

Bentuk Ejaan	BM Standard	Sebutan Murid	Jenis Penggantian Fonem
'pihak'	[pi.haʔ]	[bi.haʔ]	/p/ kepada /b/
'mereka'	[mə .reka]	[mə .leka]	/r/ kepada /l/
'penerokaan'	[pə.nə rə.ka.ʔan]	[pə.nə .lu.ka.ʔan]	
'khazanah'	[xa.za.na h]	[xa.ɟʒa.na h]	/z/ kepada /ɟʒ/

Jadual 3 menunjukkan contoh beberapa perkataan jenis kesilapan penggantian bunyi berdasarkan ketiga-tiga petikan teks yang dibaca oleh responden. Berdasarkan teori analisis kontrastif, kesilapan ini dipengaruhi oleh bahasa pertama murid, iaitu bahasa Mandarin. Jika dilihat, sistem fonologi bahasa Mandarin, iaitu dalam sistem perumiannya atau dikenali sebagai sistem ejaan Hanyu Pinyin, terdapat perbezaan fonem antara bahasa tersebut dengan sistem fonologi bahasa Melayu. Perbezaan inilah yang mempengaruhi kesilapan ujaran murid Cina apabila bertutur menggunakan bahasa Melayu.

Lim Hui Woan dan Lim Su Hui (2017) menjelaskan murid Cina cenderung melakukan kesalahan dalam membunyikan konsonan kerana dari segi fonetik, penghasilan konsonan melibatkan lebih banyak sekatan pada alat artikulasi. Konsonan getaran [r] misalnya, So (2006) menjelaskan konsonan tersebut tidak wujud dalam sistem fonologi bahasa Mandarin dan dialek Cina Selatan (Kantonis, Hokkien). Maka tidak hairanlah jika perkataan seperti 'mereka', 'memulihara', 'pengarah', dan 'kerajaan' yang mempunyai konsonan getaran [r] digantikan dengan konsonan sisian [l] dan diujarkan sebagai [mə .le.ka], [mə .mə .li.ha.la], [pə. ə.la] dan [kə.la.ɟʒa. an]. Lim Hui Woan

dan Lim Su Hui (2017) menjelaskan kesalahan bagi konsonan getaran [r] ini dinamakan sebagai kesalahan deviasi-r, iaitu konsonan-r digantikan dengan konsonan lain seperti [ɹ, ɾ, l].

Hal ini seperti yang dijelaskan oleh Nora'azian Nahar dan Fadzilah Abd. Rahman (2018) yang menjelaskan murid Cina sukar membunyikan fonem [r] kerana dalam bahasa ibunda mereka tiada bunyi konsonan getaran [r]. Dalam bahasa Mandarin, fonem [r] dibunyikan sebagai [l] dan bukan dibunyikan sebagai bunyi getaran [r] seperti yang diujarkan dalam bahasa Melayu. Situasi penggantian bunyi konsonan ini turut dijelaskan oleh Alice Alim (2015) yang menunjukkan murid Cina mengubah bunyi konsonan c, b, v, d dan g di awal kata kepada bunyi [k, p, w, t, k].

Menurut Chong Peng Hwa, Toh Ling Ling dan Maisarah Noorezam (2016), bunyi konsonan [b] dalam bahasa Mandarin disebut sebagai [p], manakala konsonan [p] diaspirasikan lebih kuat berbanding bunyi [p] dalam bahasa Melayu, iaitu disebut sebagai [p̚]. Bagi konsonan [t] pula, ia juga akan diaspirasikan lebih kuat berbanding konsonan [t] dalam bahasa Melayu, iaitu disebut sebagai [t̚] manakala konsonan [d] dibunyikan sebagai [t]. Menurut Zhu (2006), dalam sistem ejaan Hanyu Pinyin, bunyi konsonan letupan tak bersuara [p, t, k] kebiasaannya diaspirasikan dengan lebih kuat berbanding bunyi konsonan letupan tak bersuara biasa yang diujarkan dalam bahasa Melayu. Oleh sebab itu, murid Cina menggantikan bunyi [p] kepada [b] misalnya '*pihak*' diujarkan sebagai [b.ihaʔ] kerana sebutan [p] hampir sama dengan bunyi konsonan [b] dalam bahasa Mandarin. Keadaan ini berbeza dengan sistem fonologi bahasa Melayu yang mengujarkan kedua-dua konsonan tersebut sebagai [b] dan [p]. Hal ini merupakan antara faktor yang menyebabkan responden keliru apabila membunyikan konsonan [p] dan [b].

Bagi Baharuddin Shahman (2012), dalam proses pembelajaran bahasa kedua, murid cenderung memindahkan struktur dan sistem daripada bahasa pertama, iaitu bahasa ibunda ke dalam proses pembelajaran bahasa kedua. Jika terdapat perbezaan yang ketara antara bahasa pertama dengan bahasa kedua, murid akan menunjukkan penggunaan korpus bahasa yang janggal dan salah hingga menyebabkan murid cuba membebankan sistem bahasa pertamanya ke atas sistem bahasa kedua. Hal ini akan mengakibatkan kesalahan ketika mempelajari bahasa kedua. Menurut hipotesis terhadap aplikasi teori analisis kontrastif W.R. Lee (1968) dalam Mohd Uzir Zubir dan Rohaidah Kamaruddin (2019), kesilapan ini disebabkan oleh perbezaan antara kedua-dua bahasa.

B. Penambahan Bunyi

Kesilapan kedua, iaitu penambahan bunyi merupakan kesilapan kedua tertinggi yang dilakukan responden. Kesilapan jenis ini berlaku terhadap bunyi konsonan berbanding bunyi vokal. Ketika membaca petikan teks, responden telah menambah konsonan [n], [r] dan [g]. Berikut adalah contoh penambahan bunyi yang dilakukan ketika murid membaca ketiga-tiga petikan teks yang disediakan:

Jadual 4 Kesilapan Penambahan Bunyi Konsonan

Bentuk Ejaan	BM Standard	Sebutan Murid	Jenis Penambahan Fonem
'fonemena'	[fe.no .mə .na]	[fer.no .me .na n]	/r/ dan /n/
'pembukaan'	[pəm.bu.ka.ʔan]	[pəm.bu.kaa]	/g/
'menuding'	[mə .nu .di]	[mə .nu n.di]	/n/
'berleluasa'	[bər.lə.lu.wa.sa]	[bər.lə.lu.san]	/n/
'longgokan'	[lo .goʔ.kan]	[lo .go. a n]	/g/

Berdasarkan Jadual 4, penambahan bunyi yang berlaku ialah penambahan bunyi konsonan getaran [r], konsonan nasal gusi [n] dan konsonan letupan lelangit lembut [g] dalam ujaran. Situasi penambahan bunyi konsonan bagi konsonan nasal gusi [n] turut dijelaskan dalam kajian Alice Alim (2015) yang menunjukkan murid Cina sememangnya cenderung menambah bunyi konsonan tersebut di akhir kata seperti perkataan '*bahagia*' yang diujarkan sebagai [ba.ha.gi.an]. Dari segi teori analisis kontrastif, pendedahan kepada sistem pendidikan awal boleh mempengaruhi penghasilan sebutan bahasa Melayu akibat perbezaan kuantiti dan kualiti input bahasa yang diterima. Ertinya, pendedahan terhadap bahasa Melayu lebih banyak diterima oleh murid yang belajar di sekolah yang menggunakan bahasa Melayu sebagai bahasa pengantar, berbanding murid yang belajar di sekolah yang menggunakan bahasa Mandarin sebagai bahasa pengantar.

Tambahan juga, kualiti pendedahan input (model input) bagi pelajar yang bersekolah di sekolah berbahasa pengantar Melayu lebih baik memandangkan kebanyakan guru di sekolah Melayu merupakan guru Melayu atau penutur asli Melayu. Oleh itu, sebutan bahasa Melayu pelajar Cina seharusnya lebih tepat berbanding pelajar yang belajar di sekolah berbahasa pengantar Mandarin (Lim Hui Woan dan Lim Su Hui, 2017). Namun, seperti yang dijelaskan dalam bab metodologi, responden kajian semuanya mendapat pendidikan awal di sekolah jenis kebangsaan Cina (SJKC) yang menggunakan bahasa Mandarin sebagai bahasa pengantar. Oleh sebab itu, kebarangkalian responden melakukan kesilapan dalam berbahasa Melayu adalah tinggi kerana pelajar kurang mendapat pendedahan yang holistik tentang penggunaan bahasa Melayu yang gramatis. Menurut Philip. B, Tan Kim Hua dan Willie Anak Jandar (2019), adalah sangat penting bagi semua pendidik mengenal pasti tahap kebolehtuturan murid-murid mereka dalam bahasa Melayu kerana ia penting untuk memperbaiki kelemahan yang terdapat pada murid sekali gus merangka strategi yang efisien untuk mengatasi kelemahan pertuturan dalam bahasa Melayu oleh murid bahasa kedua.

Bagi Ghazali Yusri, Nik Mohd Rahimi dan Parilah M. Shah (2010), penguasaan ujaran yang lemah seperti ini boleh mengundang kepada rasa tidak yakin dalam kalangan murid bahasa kedua untuk bertutur menggunakan bahasa Melayu kerana gagal menguasai kemahiran tersebut seperti yang diharapkan. Keadaan ini boleh mengundang implikasi negatif kepada murid hingga mewujudkan tanggapan tiada kepentingan untuk mempelajari kemahiran lisan bahasa Melayu melainkan untuk lulus peperiksaan semata-mata, dan bukannya untuk kegunaan komunikasi harian. Sehubungan dengan itu, kajian ini diketengahkan untuk menyedarkan masyarakat terutama

golongan ibu bapa dan pendidik untuk mengelakkan tanggapan sedemikian daripada berterusan hingga menyukarkan penguasaan bahasa kedua dalam kalangan murid-murid bahasa kedua.

C. Penguguran Bunyi

Menurut Noor Shahirah Mohamad Rodzi dan Sharifah Raihan Syed Jaafar (2018), penguguran merujuk kepada proses penghilangan sesuatu bunyi dalam ujaran. Kesukaran menghasilkan suatu bunyi menyebabkan murid Cina memilih menggugurkan bunyi tersebut. Berikut merupakan contoh perkataan yang mengalami penguguran bunyi berdasarkan ujaran responden:

Jadual 5 Kesilapan Penguguran Bunyi Konsonan

Bentuk Ejaan	BM Standard	Sebutan Murid	Pengguguran Fonem
'malah'	[mä.lah]	[ma .la]	[h] di akhir kata
'rakyat'	[rak.jat]	[ra.jat]	[r] di awal suku kata
'saban'	[sa.ban]	[sa.ba]	[n] di akhir kata
'pingan'	[pi .gan]	[pi.gan]	[ŋ] di akhir kata
'halal'	[ha.lal]	[ha.la]	[l] di akhir kata
'hampir'	[ham.pir]	[ham.pi]	[r] di akhir kata
'kilogram'	[ki.lo.gram]	[ki.lo.ram]	[g] di awal suku kata ketiga
'akhbar'	[ax.ba]	[a.ba]	[x] dan [r] di akhir suku kata

Berdasarkan Jadual 5, jenis-jenis konsonan yang mengalami penguguran bunyi hasil bacaan petikan teks oleh responden ialah konsonan geseran glotis [h], konsonan getaran gusi [r], konsonan nasal gusi [n], konsonan nasal langit lembut [ŋ], konsonan sisian [l], konsonan letupan [g], dan konsonan geseran langit lembut [x]. Seperti yang dijelaskan sebelum ini, terdapat perbezaan sistem fonologi antara bahasa Mandarin dengan bahasa Melayu dari segi fonem konsonan. Menurut Lim Hui Woan dan Lim Su Hui (2017), sistem fonologi bahasa Mandarin hanya mempunyai dua konsonan akhir, iaitu konsonan nasal [n] dan [ŋ]. Tambahnya, berdasarkan pengaruh sistem bahasa ibunda ini, kesan bahasa dominan jelas memainkan peranan penting dalam penguasaan fonologi seseorang. Oleh sebab itu, murid Cina sering mengubah bunyi-bunyi seperti [r, k, l, h] apabila berada di posisi akhir kata disebabkan perbezaan sistem bahasa itu sendiri.

Berdasarkan teori analisis kontrastif, masalah penguguran bunyi ini berlaku disebabkan perbezaan antara sistem dalam bahasa pertama dengan sistem dalam bahasa kedua. Menurut Robert Lado (1957), murid bahasa kedua akan mudah mempelajari bahasa kedua jika bahasa tersebut mempunyai persamaan yang ketara dengan bahasa ibundanya. Begitu juga hal sebaliknya, iaitu proses penguasaan bahasa kedua akan mengalami kesukaran jika bahasa tersebut mempunyai perbezaan yang ketara dengan bahasa pertama.

D. Kesilapan Gramatikal

Kesilapan jenis keempat ialah kesilapan gramatikal. Jadual berikut menunjukkan contoh kelewahan sebutan perkataan yang diujarkan responden.

Jadual 6 Kesilapan Gramatikal

Bentuk Ejaan	BM Standard	Sebutan Murid
‘pengumpulan’	[pə. u m.pu.lan]	[pə .kum.pu.lan]
‘negatif’	[ne .ga.tif]	[ne .gis.ti]
‘purata’	[pu.ra.ta]	[pu.ta.ra]
‘amalan’	[a.ma .lan]	[a.la.ma n]
‘penerokaan’	[pə.nə .ro.ka.ʔan]	[mə .nə .ro.ka]
‘bertanggungjawab’	[bər.ta .gu .dʒa.wab]	[di.ta .go .dʒa.wab]
‘penyumbang’	[pə.ɲu m.ba]	[mə .ɲu m.ba]

Berdasarkan Jadual 6, kesilapan sebutan murid Cina bukan sahaja berlaku disebabkan pengaruh daripada sistem kebahasaan bahasa ibunda, sebaliknya turut berlaku disebabkan kesilapan interlingual. Kesilapan interlingual berlaku disebabkan kesilapan dalam mempelajari bahasa sasaran, iaitu murid membuat andaian yang tidak tepat tentang bahasa sasaran. Hal ini seperti yang dijelaskan oleh Yong Chyn Chye dan Vijayaletchumy (2012) yang menyatakan faktor intralingual berlaku apabila murid membuat kesilapan dalam memilih pola kata termasuklah pola yang tidak diterima dalam sesuatu bahasa. Seperti yang dilihat dalam Jadual 6, responden melakukan kesilapan apabila membunyikan perkataan [pə. u m.pu.lan] dengan mengujarkannya sebagai [pə .kum.pu.lan] dengan membunyikan [k] berbanding [ŋ] semasa bertutur.

Dalam hal ini, pemahaman yang tidak jelas tentang sistem kebahasaan bahasa kedua akan menyebabkan responden membuat andaian sendiri berdasarkan pengetahuan sedia ada yang dimiliki. Keadaan ini akan menyebabkan kesilapan bahasa berlaku. Corder (1981) dalam Sanimah Hussin (2016) mendefinisikan kesalahan ini sebagai kesalahan sistematik, iaitu kesalahan akibat pengetahuan terhad tentang sistem linguistik bahasa sasaran. Berdasarkan pandangan ini, maka tidak hairan jika responden melakukan kelewahan dalam berbahasa hingga perkataan yang digunakan menyimpang daripada makna dan sebutan bahasa kedua.

Apabila makna yang disampaikan tidak jelas, maka akan berlaku gangguan komunikasi antara penutur dengan pendengar. Hal ini seperti yang dijelaskan oleh Nadwah Daud dan Nadhilah Abdul Pital (2014) yang berpendapat kemahiran bertutur mempunyai pertalian dengan kemahiran mendengar kerana mesej yang disampaikan akan melibatkan dua pihak iaitu pihak yang menghantar dan yang menerima mesej. Ertinya, penguasaan terhadap kosa kata bahasa kedua, penguasaan terhadap struktur bahasa kedua, kebolehan menyebut kosa kata dengan tepat serta tahap motivasi

yang tinggi untuk berusaha bertutur dengan menggunakan bahasa kedua dengan baik penting dalam proses mempelajari dan menguasai bahasa kedua.

Seterusnya, data dalam Jadual 6 turut menunjukkan murid melakukan kesilapan dengan menterbalikkan suku kata perkataan seperti [pu.ra.ta] dan [a.ma .lan] diujarkan sebagai [pu.ta.ra] dan [a.la.ma n], serta mengubah fonem asal dalam suatu perkataan seperti [ne .ga.tif] diujarkan sebagai [ne .gis.ti]. Kesilapan ini akan memberi kesan kepada pendengar kerana tidak dapat mentafsir makna perkataan yang ingin disampaikan kerana bentuk perkataan asal diujarkan dengan sebutan yang tidak tepat.

Kesilapan yang berlaku tidak hanya dipengaruhi oleh sistem sebutan bahasa ibunda semata-mata, namun turut dipengaruhi oleh kelemahan dalam penguasaan sistem linguistik bahasa kedua. Seperti yang dijelaskan oleh Norizan Che Su (2009), walaupun bahasa ibunda merupakan faktor utama yang mempengaruhi proses pembelajaran bahasa kedua, namun tidak dapat dinafikan bahawa ada faktor-faktor lain yang turut mempengaruhi kesilapan murid bahasa kedua ketika mempelajari bahasa kedua itu sendiri. Berdasarkan analisis kontrastif, beliau berpendapat kesilapan seperti ini boleh dikategorikan sebagai kesilapan jenis perbandingan interlingual, iaitu kesilapan yang berlaku akibat perbezaan struktur antara bahasa pertama dengan bahasa kedua murid.

Seterusnya, murid menggantikan imbuhan awalan peN-kepada meN- seperti perkataan [pə.nə .ro.ka.ʔan] dan [pə.nu m.ba] diujarkan sebagai [mə .nə .ro.ka] dan [mə .nu m.ba], serta menggantikan imbuhan awalan beR- kepada di- seperti perkataan [bər.ta .go .dʒa.wab] diujarkan sebagai [di.ta .go .dʒa.wab]. Berdasarkan analisis kontrastif, kesilapan ini dikaitkan dengan rumpun asal kedua-dua bahasa. Bahasa Melayu berasal daripada rumpun bahasa Austronesia. Kata dasarnya boleh diluaskan melalui proses pengimbuhan, penggandaan dan pemajmukan. Berbeza dengan bahasa Mandarin, ia berasal daripada rumpun Sino-Tibet yang mengutamakan nada berbanding proses peluasan kata dasar seperti pengimbuhan (Chong Peng Hwa, Toh Ling Ling dan Maisarah Noorezam, 2016).

Jelaslah bahawa pembelajaran bahasa asing atau bahasa kedua berbeza dengan pembelajaran bahasa pertama atau bahasa ibunda (Afandi Yusof, Nik Mohd Rahimi Nik Yusof dan Harun Baharuddin, 2019). Bagi Ang Lay Hoon dan Che Radiah Mezah (2012), murid bahasa kedua seperti murid Cina sememangnya mempunyai masalah dalam aspek pemahaman, pertuturan dan penulisan. Dari segi pemahaman, mereka bermasalah untuk memahami rangkai kata, bahagian kata dan ayat. Masalah pertuturan pula adalah disebabkan kegagalan menuturkan sebutan dengan tepat akibat pengaruh daripada bahasa ibunda. Oleh itu, bagi membolehkan murid Cina mahir menggunakan bahasa Melayu, maka mereka perlu mempelajari, memahami dan menguasai sistem nahu bahasa Melayu terlebih dahulu.

Ringkasnya, murid perlu belajar sistem bahasa baharu dengan tekun dan lebih serius. Kegagalan melakukan proses tersebut akan mendorong pelbagai jenis kesilapan berlaku. Hal ini seperti yang dijelaskan oleh Zeckqualine Melai dan Dayang Nurlisa Abang Zainal Abidin (2020) yang berpendapat kesilapan morfologi berlaku disebabkan pengaruh bahasa ibunda dalam penggunaan bahasa Melayu sebagai bahasa kedua. Masalah ini berpunca daripada kelemahan pertuturan dalam

bahasa Melayu yang menyebabkan murid terbawa-bawa bentuk bahasa yang salah dalam penulisan (Amira Shazreena dan Vijayaletchumy Subramaniam, 2019).

KESIMPULAN

Berdasarkan perbincangan, dapat dirumuskan bahawa analisis menunjukkan kesilapan sebutan yang dilakukan oleh murid Cina banyak berlaku terhadap bunyi konsonan dan boleh dikategorikan kepada empat jenis, iaitu (i) kesilapan penggantian bunyi konsonan, (ii) kesilapan penambahan bunyi konsonan, (iii) kesilapan pengguguran bunyi konsonan, dan (iv) kesilapan gramatikal. Dari segi kekerapan kesilapan berdasarkan bacaan ketiga-tiga petikan teks, didapati bahawa jenis kesilapan ujaran paling tinggi dilakukan oleh responden ialah kesilapan jenis penggantian bunyi sebanyak 62%, diikuti dengan kesilapan jenis pengguguran bunyi sebanyak 26%, seterusnya kesilapan jenis gramatikal sebanyak 20% dan kesilapan ujaran yang paling rendah ialah kesilapan jenis penambahan bunyi sebanyak 9% sahaja.

Bagi menjawab objektif pertama, hasil kajian menunjukkan tahap penguasaan kemahiran bertutur bahasa Melayu oleh murid Cina berada pada tahap yang sederhana kerana kebanyakan murid sukar membunyikan fonem-fonem tertentu, khususnya bunyi konsonan dengan betul walaupun fonem-fonem tersebut ditulis atau dinyatakan secara jelas dalam petikan teks. Antara konsonan yang sering mengalami perubahan fonologi akibat kesalahan ujaran murid ialah [h, r, n, ŋ, l, g]. Selain kesalahan terhadap ujaran bunyi konsonan, responden turut melakukan kesilapan gramatikal seperti menterbalikkan suku kata perkataan misalnya [pu.ra.ta] dan [a.ma .lan] diujarkan sebagai [pu.ta.ra] dan [a.la.ma n]. Pada dasarnya, kesalahan-kesalahan ini tidak wajar berlaku kerana petikan teks yang digunakan telah tersedia gramatis dari segi pembinaan ayatnya. Responden hanya perlu membacanya dengan betul dan tepat berdasarkan perkataan-perkataan yang terdapat di dalam petikan.

Bagi menjawab objektif kedua, analisis berdasarkan teori analisis kontrastif menjelaskan bahawa kesalahan yang berlaku dalam kalangan murid Cina ini didorong oleh dua faktor utama, iaitu pengaruh bahasa ibunda dan faktor interlingual. Bahasa Mandarin merupakan bahasa pertama responden yang sering dituturkan dalam komunikasi seharian. Apabila bahasa ini digunakan secara holistik dalam kehidupan, maka penguasaan terhadap bahasa kedua seperti bahasa Melayu adalah sukar. Keadaan ini juga akan menyebabkan murid keliru dan gagal menguasai bahasa kedua dengan baik disebabkan faktor interlingual, iaitu tahap penguasaan bahasa pertama lebih dominan berbanding bahasa kedua. Hal yang demikian secara tidak langsung akan mendorong pelbagai jenis kesalahan berlaku seperti kesalahan fonetik, morfologi, kesalahan sintaksis malah kesalahan dari segi semantik.

Sehubungan dengan itu, diharapkan kajian ini dapat membantu para pendidik mengenal pasti masalah pembelajaran bahasa Melayu oleh murid bahasa kedua, selain merangka strategi penyelesaian yang holistik dan berkesan untuk menangani masalah kesilapan bertutur dalam bahasa Melayu oleh murid bahasa kedua. Usaha ini penting bukan atas dasar bahasa Melayu sebagai bahasa

kebangsaan atau bahasa rasmi semata-mata, sebaliknya sebagai peneguhan bertujuan membetulkan kesilapan murid agar kesalahan yang sama tidak berulang dalam penggunaan bahasa seharian.

PENGHARGAAN

Para penulis ingin mengucapkan jutaan terima kasih kepada pihak *UTM MyLinE Administrator* yang memberi peluang kepada para penulis untuk mengakses portal-portal yang berkaitan dengan skop kajian ini.

RUJUKAN

- Abdul Rasid Jamian. 2011. Permasalahan Kemahiran Membaca dan Menulis Bahasa Melayu Murid-Murid Sekolah Rendah di Luar Bandar. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*. 1(1): 1-12.
- Afandi Yusof, Nik Mohd Rahimi Nik Yusof & Harun Baharuddin. 2019. Kebimbangan Bahasa dan Hubungannya dengan Pencapaian dalam Bahasa Arab. *Jurnal Pendidikan Malaysia*. 44(42): 1-9.
- Ahmad Khair Mohd Nor, Raminah Sabran & Ton Ibrahim. 2012. *Tatabahasa Asas Edisi Kedua*. Kuala Lumpur: Salam SDN. BHD.
- Alice Alim. 2015. Bahasa Melayu Sebagai Bahasa Asing: Kajian Kes Pelajar China di Universiti Malaysia Sabah. *Jurnal Kajian Pendidikan*. 5(2): 157-168.
- Amira Shazreena & Vijayaletchumy Subramaniam. 2019. Kesalahan Penggunaan Imbuhan Awalan dan Akhiran dalam Kalangan Murid Sekolah Jenis Kebangsaan Tamil Berdasarkan Teori Analisis Kesalahan Corder. 1973. *International Journal of the Malay World and Civilisation*. 7(1): 3-13.
- Ang Lay Hoon & Che Radiah Mezah. 2012. Masalah Penggunaan Bahasa Melayu dalam Kalangan Pelajar Etnik Cina di Malaysia. *SOSIOHUMANIKA: Jurnal Pendidikan Sains Sosial dan Kemanusiaan*. 5(2): 215-226.
- Asmah Omar. 1993. *Nahu Melayu Mutakhir*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Asmah Ali & Zulekha Yusof. 2004. Salahlaku Sosial Remaja Kini: Cabaran dan Penyelesaiannya. Kertas Kerja yang dibentangkan dalam *Seminar Pembangunan Keluarga Kebangsaan*. 29-30 Mei 2004, Universiti Malaya, Kuala Lumpur.
- Baharuddin Shahman. 2012. Analisis Kontrastif Struktur Asas Ayat Bahasa Arab dan Melayu. *Tesis Sarjana*. Kuala Lumpur: Universiti Malaya.
- Chee Hwa Ooi & Vijaya Letchumi Subramaniam. 2016. Tahap Motivasi Murid dalam Pembelajaran Bahasa Melayu Sebagai Bahasa Kedua. *Ulum Islamiyyah Journal*. 18: 115-130.
- Chee Hwa Ooi & Vijaya Letchumi Subramaniam. 2017. Faktor Timbulnya Pengaruh Bahasa Pertama dalam Mempelajari Bahasa Melayu Sebagai Bahasa Kedua. *Ulum Islamiyyah Journal*. 20: 35-45.

- Chew Fong Peng. 2016. Masalah Pembelajaran Bahasa Melayu dalam Kalangan Murid Cina Sekolah Rendah. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*. 6(2): 10-22.
- Chew Fong Peng & Sivabalan Tanggayah. 2019. Penilaian Pelaksanaan Kurikulum Bahasa Tamil di Sekolah Kebangsaan. *Jurnal Pendidikan Malaysia*. 44(2): 41-52.
- Chong Peng Hwa, Toh Ling Ling & Maisarah Noorezam. 2016. Kajian Perbandingan Sebutan Suku Kata Bahasa Mandarin dan Bahasa Melayu dalam Sistem Fonetik. Diakses pada 27 April 2020 daripada https://www.researchgate.net/profile/Chong_Penghwa/publication/308798786_KAJIAN_PERBANDINGAN_SEBUTAN_SUKU_KATA_BAHASA_MANDARIN_DAN_BAHASA_MELAYU_DALAM_SISTEM_FONETIK/links/57f31b3b08ae91deaa590247.pdf.
- Dokumen Standard Kurikulum dan Pentaksiran. 2016. Kementerian Pendidikan Malaysia. Diperoleh daripada <https://www.moe.gov.my/en/moe-staff/education-services-officer/dskp>.
- Ghazali Darusalam & Sufean Hussin. 2018. *Metodologi Penyelidikan dalam Pendidikan: Amalan dan Analisis Kajian*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- Ghazali Yusri, Nik Mohd Rahimi & Parilah M. Shah. 2010. Sikap Pelajar Terhadap Pembelajaran Kemahiran Lisan Bahasa Arab di Universiti Teknologi MARA (UiTM). *GEMA Online™ Journal of Language Studies*. 10(3): 15-33.
- Hamidah Yamat & Kulwait Kaur. 2016. What Primary School Teacher Say About Their Beliefs on Teaching and Learning of English as a Second Language (ESL). *Jurnal Pendidikan Malaysia*. 41(2): 125-130.
- Ilangko Subramaniam, Noorulafza Abdul Muthalib & Siti Nor Hamahida Zainal. 2014. Penggunaan Bahasa Ibunda dalam Pengajaran Bahasa Melayu dalam Kalangan Murid Peribumi di Sekolah Pedalaman Sarawak. *Jurnal Pendidikan*. 4(1): 65-74.
- Lee Kam Hing & Tan Chee-Beng. 2000. *The Chinese in Malaysia*. Selangor: Oxford University Press.
- Lim Hui Woan & Lim Su Hui. 2017. Sebutan Bahasa Melayu oleh Penutur Cina (Chinmalay) Berdasarkan Latar Belakang Persekolahan. *Jurnal Bahasa*. 17(2): 334-358.
- Mohd Uzir Zubir & Rohaidah Kamaruddin. 2019. Analisis Kontrastif antara Kata Hubung Bahasa Melayu dengan Konjungtor Bahasa Indonesia. *International Journal of the Malay World and Civilisation*. 7(3): 31-39.
- Nadwah Daud & Nadhilah Abdul Pisal. 2014. Permasalahan Pertuturan dalam Bahasa Arab Sebagai Bahasa Kedua. *GEMA Online® Journal of Language Studies*. 14(1): 117-133.
- Nor Ain Azman & Nur Farakhanna Mohd Rusli. 2020. Analisis Penggunaan Kata Sendi Nama dalam Penulisan Berdasarkan Teori Kesalahan Bahasa. *LSP International Journal*. 7(1): 39-59.
- Nora'azian Nahar & Fadzilah Abd. Rahman. 2018. Tahap Penguasaan Kemahiran Bertutur Bahasa Melayu dalam Kalangan Murid Bukan Penutur Natif. *Jurnal Pendidikan*. 8(1): 74-83.
- Nora'Azian Nahar. 2020. Penguasaan Kemahiran Membaca dan Menulis Bahasa Melayu dalam Kalangan Murid Bukan Penutur Natif di Sekolah Jenis Kebangsaan (SJK). *Issues in Language Studies*. 9(1): 107-123.
- Norizan Che Su. 2009. Analisis Kontrastif Sintaksis Bahasa Melayu Dan Bahasa Thai. *Jurnal Linguistik*. 21(1): 55-66.

- Noor Shahirah Mohamad Rodzi & Sharifah Raihan Syed Jaafar. 2018. Kajian Fonologi Kesalahan Bunyi dalam Bahasa Kanak-Kanak. *Jurnal Sains Sosial dan Kemanusiaan*, 13(2): 178-188.
- Norzahwarthy Kadir. 2006. Tinjauan Kesilapan Fonologi Penutur Natif Bahasa Iban dalam Penguasaan Bahasa Melayu Standard. *Jurnal Bahasa*. 6(4): 679-969.
- Nurul Adzwa Ahamad, Nur Farahkhanna Mohd Rusli & Norfaizah Abdul Jobar. 2020. Analisis Kesalahan Imbuan dalam Penulisan Karangan Pelajar dan Hubung Kait dari Segi Makna Gramatikal. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu (Malay Language Education Journal-MyLEJ)*. 10(1): 77-90.
- Philip, B, Tan Kim Hua, Willie Anak Jandar. 2019. Exploring Teacher Cognition in Malaysian ESL Classrooms. *3L: The Southeast Asian Journal of English Language Studies*. 25(4): 156-178.
- Robert Lado. 1957. *Linguistics Across Cultures: Applied Linguistics for Language Teachers*. University of Michigan Press: Ann Arbor.
- Rosdi Hameed. 2014. Pemerolehan Bahasa Melayu dalam Kalangan Murid Cina Kelas Peralihan. *Tesis Sarjana*. Perak: Universiti Pendidikan Sultan Idris.
- Ruzina Jusoh. 2005. Perkaitan Pencapaian Akademik dan Gaya Keibubapaan Pelajar Tingkatan 3 di Sebuah Sekolah Menengah di USJ Subang Jaya. *Tesis Sarjana Pendidikan*. Kuala Lumpur: Universiti Malaya.
- Sanimah Hussin. 2016. Kesalahan Bahasa Jepun dalam Penulisan Pelajar Melayu di Sebuah Universiti Awam, Malaysia. *Tesis Sarjana*. Serdang: Universiti Putra Malaysia.
- So, L. K. H. 2006. Cantonese Phonological Development: Normal and Disordered (109-134). In *Phonological Development and Disorders in Children: A Multilingual Perspectives* (Edited by Zhua Hua & Barbara Dodd). Multilingual Matters LTD.
- Yong Chyn Chye & Vijayaletchumy. 2012. Analisis Kesilapan dalam Pembelajaran Bahasa Melayu oleh Pelajar Asing. *GEMA Online™ Journal of Language Studies*. 12(2): 667-692.
- Zeckqualine Melai & Dayang Nurlisa Abang Zainal Abidin. 2020. Pengajaran Bahasa Melayu dalam Kalangan Pelajar Asing: Analisis Pola Kesalahan Tatabahasa dalam Penulisan. *Issues in Language Studies*. 9(1): 86-106.
- Zhu, H. & Dodd, B. (ed.). 2006. *Phonological Development and Disorders in Children: A Multilingual Perspective*. Clevedon: Multilingual MattersLtd.
- Zhu, H. 2006. The Normal and Disorderd Phonology of Putonghua (Modern Standard Chinese)-Speaking Children dlm. Zhu, H. & Dodd, B. (2006). *Phonological Development and Disorders in Children: A Multilingual Perspective*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.